

Rehab efter op med omvänd axelprotes

Ingrid Hultenheim Klintberg, PhD, PT
Sahlgrenska Universitetssjukhuset / Mölndal

EUROPEAN SOCIETY FOR SHOULDER AND ELBOW REHABILITATION

EUSSE

REGION
VÄSTRA GÖTALAND
SAHLGRENKA UNIVERSITY HOSPITAL

Målsättning

- Fri från värk i vila
- Smärtfri under vardagens aktiviteter
- Funktionellt rörelseomfång och uthållighet
- God sömn

Patientens målsättning

Tidig fas

Axelförband

Tag av x 3 – 5 / dag

Utföra hemträningsprogram

	<p>Pumpa med hand och fingrar i lugnt tempo. Knyt handen kraftigt och sträck sedan ut fingrarna maximalt.</p> <p>20 – 30 gånger</p>
	<p>1) Dra axlarna upp mot öronen - sänk mjukt tillbaka till avslappnad position.</p> <p>10 - 20 gånger</p>
	<p>2) Böj och sträck i armbågen.</p> <p>10 - 20 gånger</p>
	<p>3) Lätt sidoböjning, snett framåt mot opererade sidan. För armen i en lugn jämn rörelse utåt och tillbaka. Styr armens rörelse i båda riktningar. Rörelsen ska vara liten och utföras utan att öka smärtan! Totalt endast några centimeters rörelseuttag.</p> <p>2 x 10 gånger</p>

2020-02-06 Sida | 2

	<p>4) Låt armarna hänga utmed kroppen. Böj dig framåt och låt armarna avslappnat följa med i rörelsen.</p> <p>10 gånger</p>
	<p>5) Stå vid ett bord med fötterna lätt isär. Vila händerna på något som glider lätt. För händerna runt i cirklar.</p> <p>20 gånger</p>

Rutiner /Riktlinjer:
hittadokument.vgregion.se

Tidig fas

Axelförband bort - hemträningsprogram II

	<p>1) Dra upp axlarna mot öronen – sänk axlarna till samma höjd. Slappna av.</p> <p>10 gånger</p>		<p>4) Stå vid ett bord med fötterna lätt isär. Vila händerna på något som glider lätt.</p> <p>För händerna runt i cirklar.</p> <p>..... gånger</p>
	<p>2) Stå vid ett bord med ena benet framför det andra. Vila händerna på något som glider lätt.</p> <p>För armarna framåt och sedan tillbaka igen.</p> <p>Följ med i rörelsen med överkroppen.</p> <p>..... gånger</p>		<p>5) Stå vid ett bord med fötterna lätt isär. Vila händerna på något som glider lätt.</p> <p>Låt händerna svepa i en halvcirkel från sida till sida.</p> <p>..... gånger</p>
	<p>3) Stå vid ett bord med fötterna lätt isär. Vila händerna på något som glider lätt.</p> <p>För armarna snett utåt, framåt och sedan tillbaka igen.</p> <p>Följ med i rörelsen med överkroppen.</p> <p>..... gånger</p>		<p>6) Sitt vid ett bord. Vila underarmen mot bordet: För underarmen snett utåt framåt och vrid upp handflatan och för tillbaka till utgångspositionen.</p> <p>..... gånger</p>

Nya övningar – både på kliniken & hemma
 Hemprogram – uppvärmning & analysera aktuell funktion

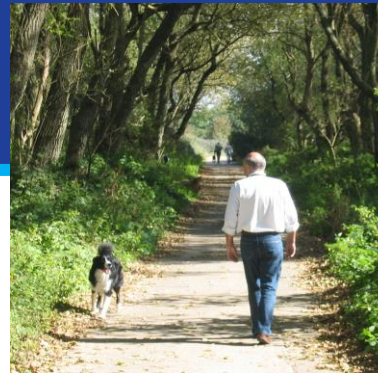
Tidig fas

Avveckla förbandet ?

Låt strukturerna avgöra. Känn efter!

Prata med dina strukturer / muskler!

Under längre promenader
På buss, spårvagn, tåg..
Folksamlingar

Kyla i smärtlindrande syfte

– komplettera, utöver smärtstillande
..eller, istället för...

3 – 5 / dag, 10 – 20 minuter

Frysta ärtor, brysselkål....

Isbitar från frysen...

IceBand®

Journal of Bodywork & Movement Therapies 27 (2021) 368–387

Contents lists available at ScienceDirect

Journal of Bodywork & Movement Therapies

journal homepage: www.elsevier.com/jbmt

Prevention and Rehabilitation

Shall we use cryotherapy in the treatment in surgical procedures, in acute pain or injury, or in long term pain or dysfunction? - A systematic review

Ingrid Hultenheim Klintberg ^{a, *}, Maria EH. Larsson ^b

Tidig fas

Hjälp din patient, prova ut vilopositioner
Loose – packed – position 30°; 30°; 30°

Struktur för att återställa god funktion

1. Hitta att det rör sig i den nya leden
2. Hitta musklerna på baksidan
  - placera hela ledsystemet rätt
3. Hitta till uppåtrotation av skapula

Musklerna måste förstå hur de ska göra
– innan de kan göra det bättre, bli starkare

Tidig fas

1. Hitta att det rör sig i leden

Återställ aktivt rörelseomfång – minimal belastning

Start >20 - 30°

Flexion – Extension

Humerus Utåtrot – Inrot

Elevation

Återställ aktivt rörelseomfång – minimal belastning

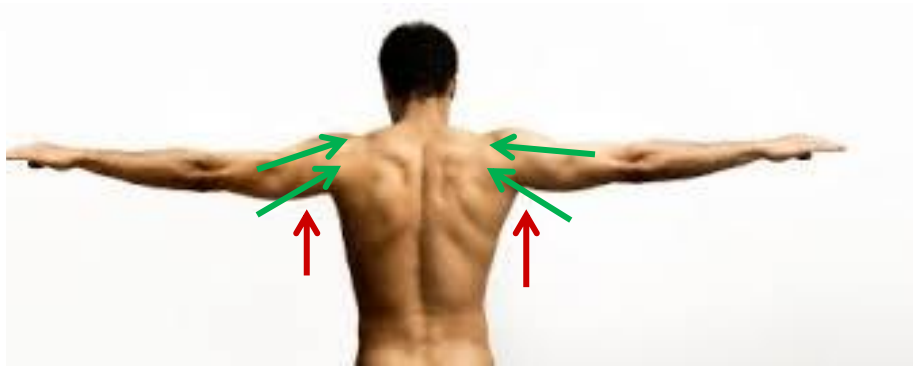
Tyngdöverföring – underlätta rätt muskelaktiveringsmönster i motor cortex

Rehabiliteringens struktur för att återställa god funktion

Aktivera musklerna över axelleden i fr o m cirka 30°

- Lättare att hitta aktivering
- Lägre belastning
- Muskelaktiveringen bidrar till stabilisering av ledsystemet

Ännu viktigare för patient med omvänd protes!!

Manuellt guidade aktiva rörelser

Patienten utför rörelsen, FT assisterar upp till högre ROM

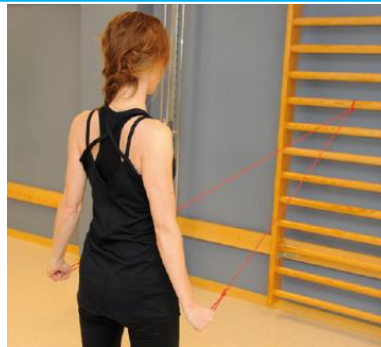
Hjälper muskler att släppa efter – få självförtroende

Ingen manuell press i ytterläge!

Struktur för att återställa god funktion

2. Hitta baksidan - skulderbladsmuskulerna

Alla muskler över axelleden tar spjörn från skulderbladet

Så snart patienten hanterar, RAKA ARMAR!!

Kombinera med utåtrotation av humerus !

2. Hitta baksidan - Triceps

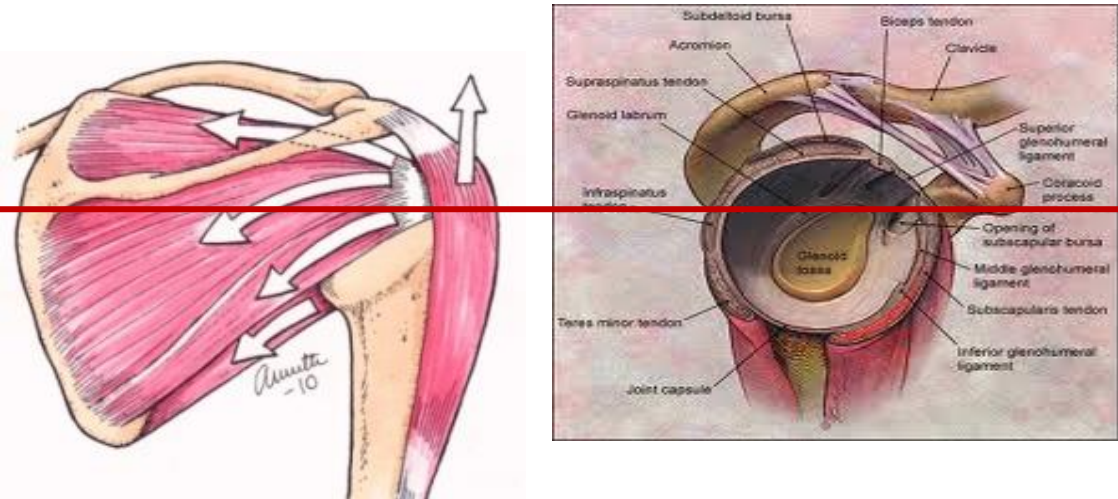

Gummiband över dörr
Guida manuellt!
Verifiera att det blir.....

Optimera funktion i de återstående fibrerna inom RC

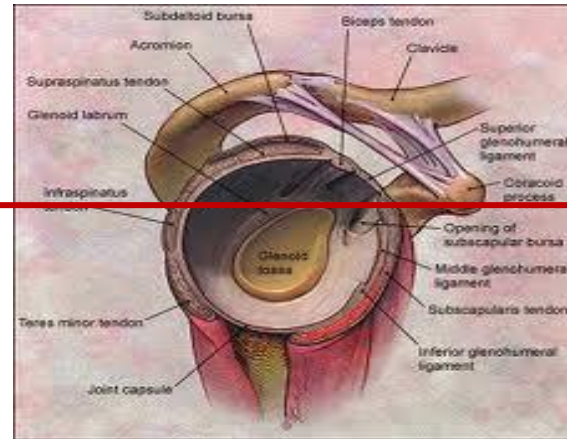
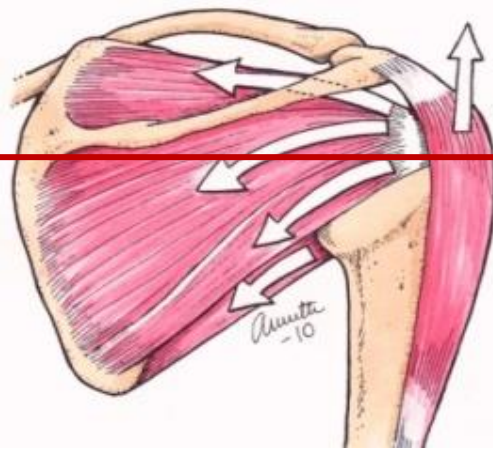
Över delarna av supra & infra spinatus + sub scapularis finns inte

Teres minor & nedre delar av infra s / sub scap = finns kvar

Kronberg M et al. Muscle activity and coordination in the normal shoulder. An electromyographic study. Clin Orthop Relat Res 1990;257:76-85.

Aktiviteter i början av rörelsebanan – aktiverar de övre delarna av RC

Övningar, aktiviteter i högre elevation - aktiverar de nedra delarna av RC

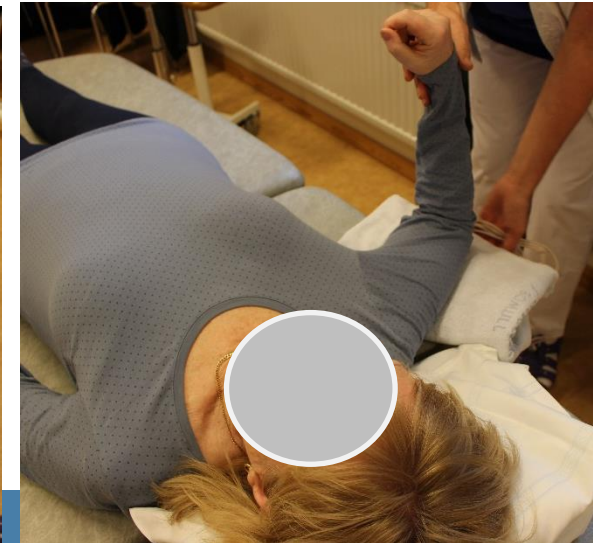
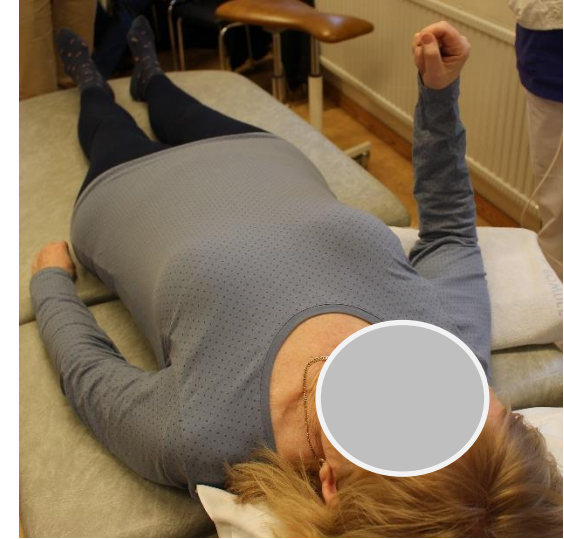

1. Hitta att det rör sig i leden

Rotatorkuffen
Utåt- & Inåtrotation

Fördel ryggliggande
Skulderbladet på plats!

Successivt högre upp i
rörelsebanan!!

1. Hitta att det rör sig i leden

Starta från eleverad position $>30^\circ$

Patienten utför rörelsen, FT assisterar / FT guidar

Utåtrotation

Inåtrotation

Deltoideus post
Nedre Infra spin

Deltoideus ant
Nedre subscapularis

1. Hitta att det rör sig i leden

Starta från eleverad position $>30^\circ$

Utåtrotation

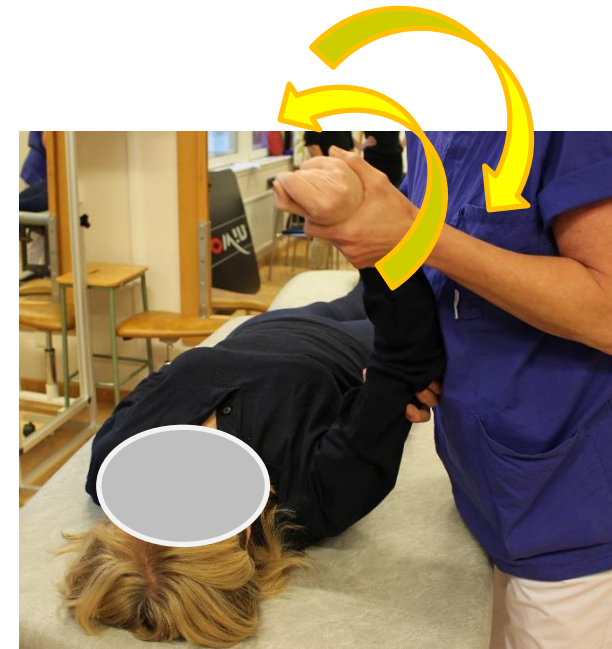
Abduktion

Leta – var i elevation hittar patienten störst rörelse utslag i rotation?

Ofta framför skapulas plan

Patienten utför rörelsen, FT assisterar / FT guidar

1. Hitta att det rör sig i leden - utåtrotation i 60° elevation

Verifiera utförande ofta!

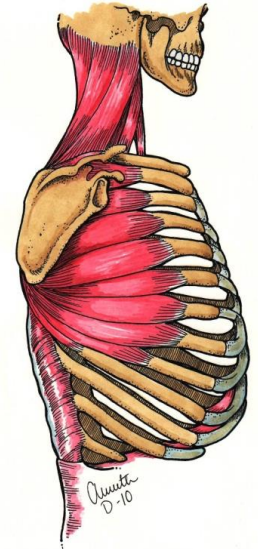
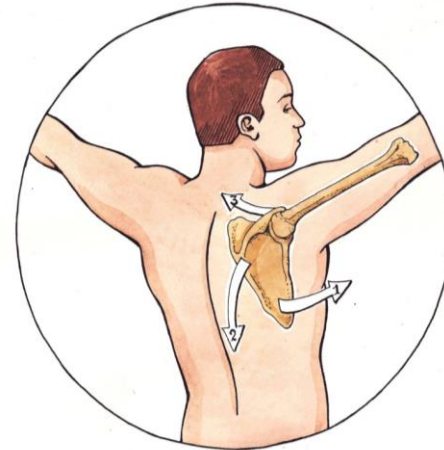
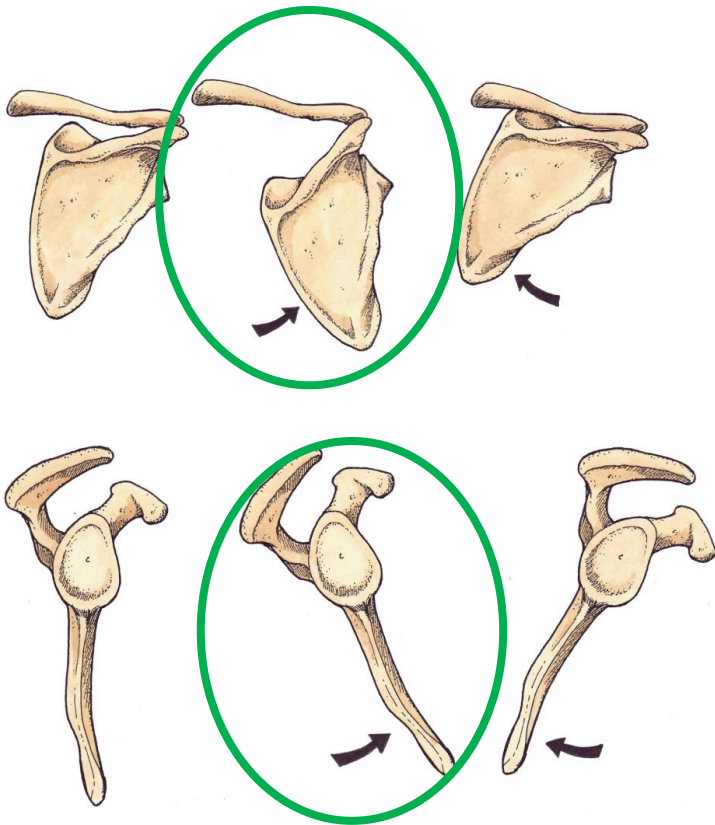
Vanliga fel:

Flexion /Extension

Rotation, tummen upp

Struktur för att återställa god funktion

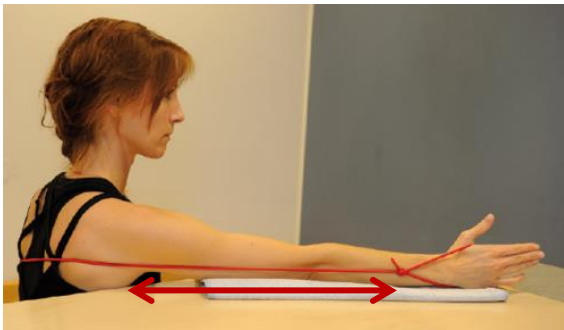
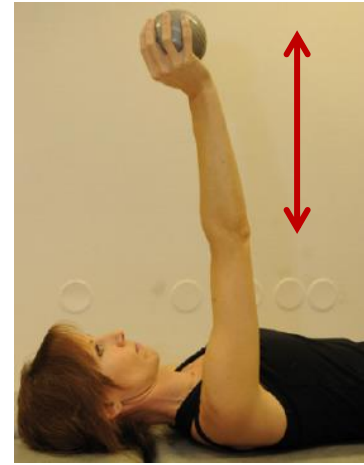
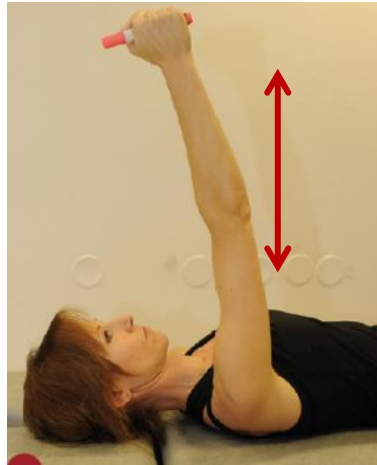
3. Optimera uppåtrotation av skapula

3b. Optimera posterior tilt

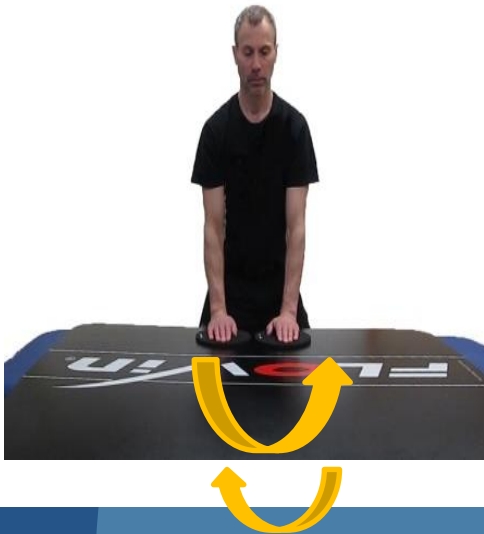
Kamkar et al. 1993
Kibler 1998
Cools et al. 2003

3. Optimera uppåtrotation av skapula

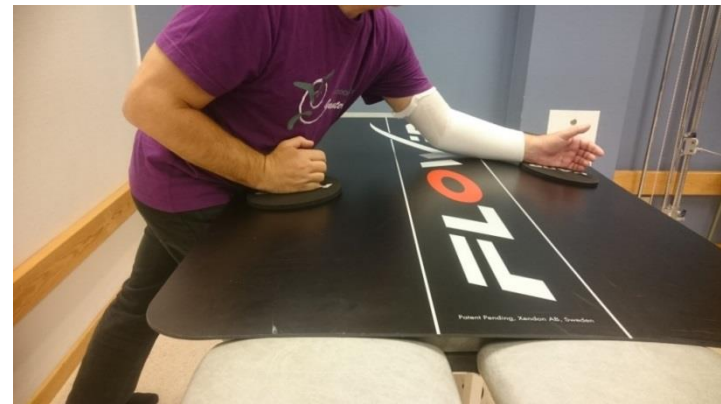
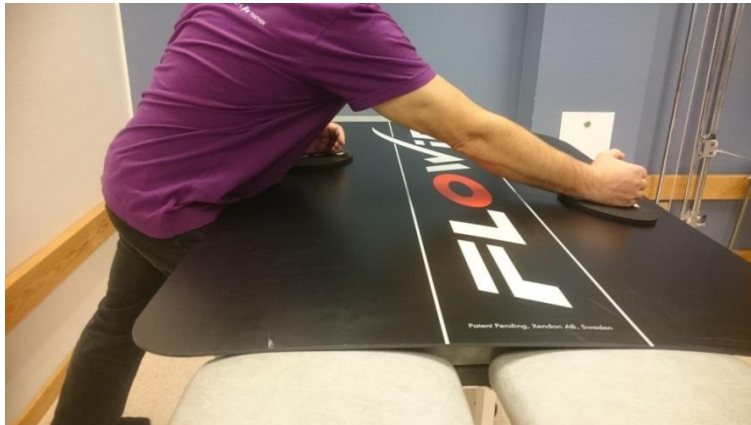

Serratus anterior!!!!

Svårt!
Kräver rörelseomfång
Kräver manuell guining & tålmod

Reciprok flexion – ”hjärngymnastik” – rörelseutslag

Mer tid med manuella tekniker!

Patienten utför rörelsen, FT assisterar / FT guidar

Deltoideus ant
Pectoralis major & minor
Biceps

Horisontell abduktion m gummiband

Öppen flexion m gummiband

1. Hitta att det rör sig i den nya leden
2. Hitta musklerna på baksidan
– placera hela ledsystemet rätt
3. Hitta till uppåtrotation av skapula

Ulnarsidan på "glidet",
ökad aktivitet i motoriska enheter som bidrar till utåtrotation

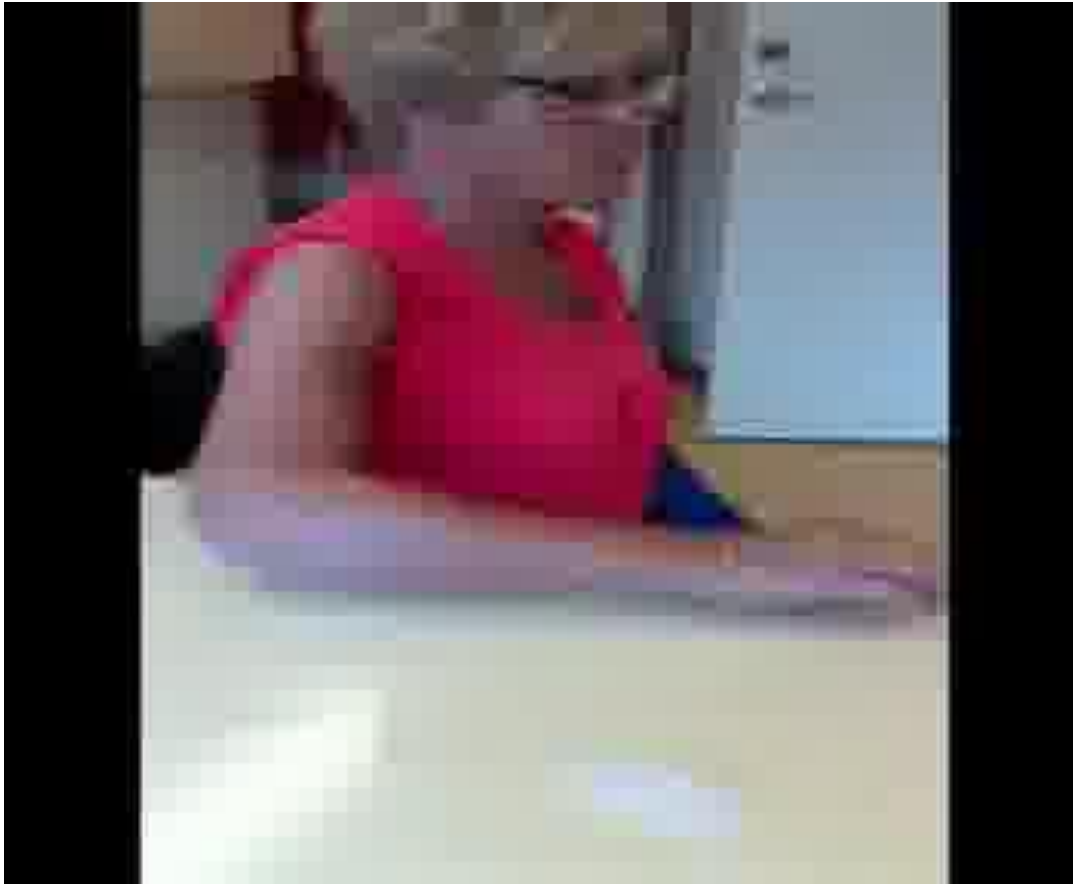
Horisontell add / abd långt ut i rörelsebanan
– Deltoideus post, bakre, nedre RC som finns kvar

Flexion extension i eleverat läge, 60°

Abd, elevation i skapulas plan
Deltoideus – alla delar abd 60° - 80°

Levy O et al. The role of anterior deltoid reeducation....JSES 2008;17:863-870
Gagey O et al. Mechanics of the Deltoid muscle. Clin Orthop 2000;375:250-257

3. Optimera uppåtrotation av skapula

Lätt !! Många chanser att lyckas!
Assistera?
Ta hjälp av tyngdöverföring!!

Aldrig händer nedanför ansiktshöjd – bort från väggen

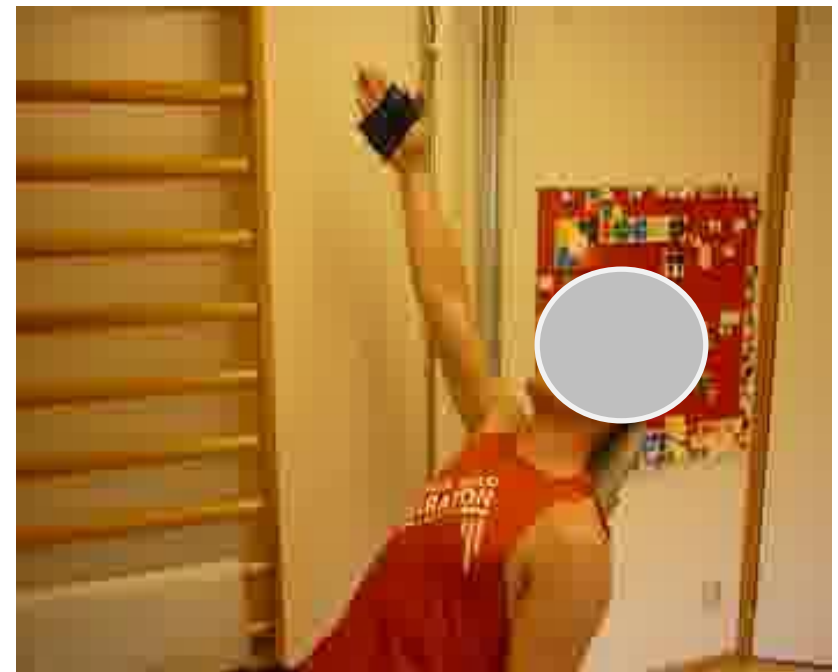
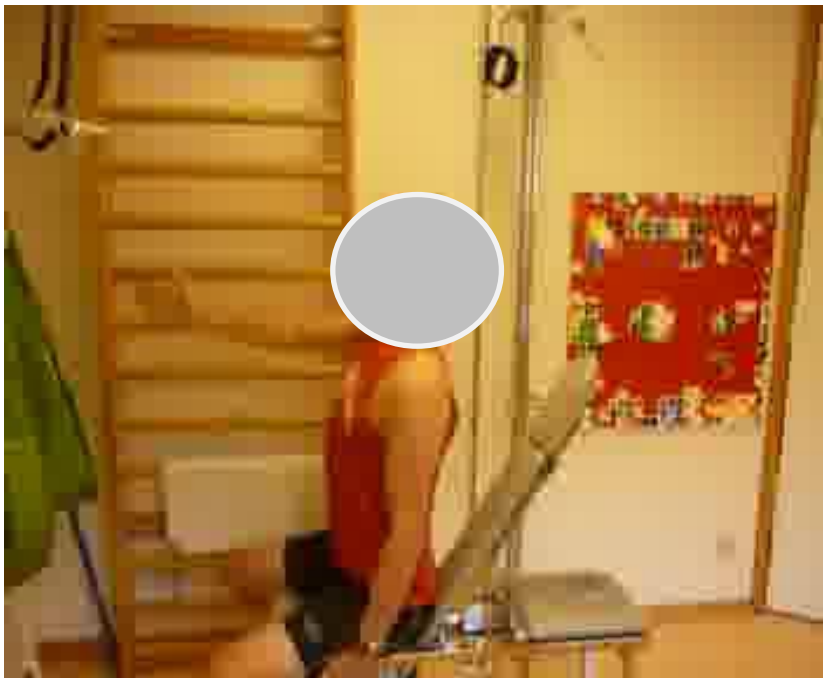
3. Optimera uppåtrotation av skapula

Utnyttja positioner för att underlätta funktion

Högre muskelkapacitet 50 -70° of elevation

Här, högre vridmoment i leden – lång hävarm, gravitation

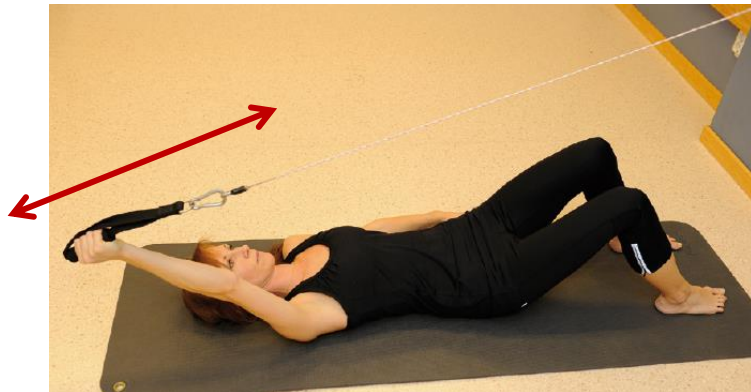
Assistera med vikt, minska armens tyng, vridmoment

3. Optimera uppåtrotation av skapula

Serratus anterior och Trapezius inferior

Trapezius inferior - posterior tilt

Träning i varm bassäng

1. Hitta att det rör sig i den nya leden
2. Hitta musklerna på baksidan
– placera hela ledsystemet rätt
3. Hitta till uppåtrotation av skapula

Låg belastning, vridmoment
– musklerna lyckas!!

Ännu lägre, leksaksboll i handen

Struktur : kombinera alla tre mål

Utnyttja positioner för att underlätta funktion

Högre muskelkapacitet 50 -70° of elevation

Här, högre vridmoment i leden – lång hävarm, gravitation

Assistera, PNF-teknik, utför med båda armar

Paus
– några minuter....